

GELESZ ANDREA

GYÓGYÍTÓ HANGOK

A Művészetek Palotájától Párkányig

(Lovász Irén és a Groove & Voice Trio koncertjei)

Spirituális utazásra hív Lovász Irén, Mizsei Zoltán és Horváth Kornél *Hangtájkép* című lemezének hanganyagát bemutató koncertje. 2006-ban indított az énekesnő *Gyógyító hangok* címmel egy lemezsorozatot, amelynek legismertebb részei az *Égi hang* és a *Belső hang*, míg a *Hangtájkép* az utóbbi újragondolása.

Már az előadás első percei arra ösztönöznek, hogy az ember becsukja a szemét, hátradőljön a székén, átadja magát egy meditatív élménynek, s elinduljon a négy fő elemet, a földet, a vizet, a tüzet és a levegőt megidéző úton. Kifelé a természetbe, s befelé önmagunkba. Mindegy, hogy a néző a Művészetek Palotájában ül, vagy a párkányi kultúrházban, az előadás hatása ugyanaz. A MÜPA technikai felszereltségével nem lehet versenyezni, míg a párkányi koncertnek az Esztergomi Bazilika és a Mária Valéria híd közelsége ad szimbolikus jelentéstöbbletet. A budapesti koncertet már az év elején, februárban hallhattuk, míg a határon túli előadás időpontja november 13-a, a magyar nyelv napja volt, nem véletlenül.

A Weöres Sándor megzenésített versével induló koncert hangok, ízek, színek és illatok felidézésével varázsolja el érzelmeinket. A négy őselem fokozatosan kibomló, archaikus népdalokban jelenik meg. Egy-egy dallamrészlet, variáció hol a hangszeres kíséretben, hol az énekben hallható, aztán a csodálatos, tiszta éneklésben egyszer csak megszólal a dallam a maga teljességében. Aki hallotta az így megszülető *Szivarvány havasán* kezdetű népdalt, sokáig nem felejtí el az élményt. A bravúros impro-

A trió lemezének borítója

vizációkban elrejtett magyar népdalrészletek más népek zenéjének jellegzetességeivel keverednek harmonikus egységet alkotva. A különböző tájak hangjaival megszólaló világzenében fellelhetők ősi, törzsi elemek, keleti motívumok és gregorián dallamok is. Minél többször hallgatjuk, annál több forrást fedezünk fel. A három művész egyszerre rezdül, teret engedve egymás virtuozitásának. A szakma és a közönség elismerését bizonyítja, hogy évek óta képviselik kultúránkat a magyar népzene és a világzene élvonalában. Számos hazai és nemzetközi díj birtokosa. Horváth Kornél a londoni Rhythm magazin legjobb ütőhangszeres jelöltje az idei évben. Az előadóművészek sokoldalúságát bizonyítja a színpadon látható sok, különleges hangszer. Horváth Kornél mesterien bánik a következő hangszerekkel: wavedrum, pandeiro, doumbek, udu és altfuvola. Mizsei Zoltán szintetizátoron játszva ad az archaikus zenének modern jellegzet, énekével pedig Lovász Irén méltó partnere.

Ebben a zenében minden egymásra épül. Üzenete van a hangoknak, a színeknek és a mozdulatoknak. Végigmegegyünk az emberi lét főbb szakaszain a születéstől a halálig, megéljük férfi–női szerepeinket, gyermeki és szülői érzéseinket, szerelmünket és bánatunkat. Az archaikus népdalok képei, szimbólumai lelkünk tudattalan tartalmait szólítják meg, s gyógyító hatásuk van. A panteisztikus szemléletet tükröző felfogás szerint az emberi lélek minden alkotóelemben megtalálható. A halál elfogadása része a kerek egésznek. A „fújnak a fellegek” kezdetű népdal a természet és az emberi sors párhuzamának gyönyörű

Koncert a Művészetek Palotájában

megfogalmazása, meghajlás a természetfölötti hatalom akarata előtt. Az altfuvola bevezetése titokzatos, légies hangulatot áraszt. A mennyország kapuját megidéző népdalt követő gregorián dallamok pedig a hit megtartó erejét sugározzák.

Az ötödik elem a világ tengelye. Egy mantrát hallunk itt, amely meggyőz minket arról, hogy a világban valahol mégis egyensúly és rend van „Gyökereim erősen, gyökereim biztosan tartanak a szélben” – éneklí Lovász Irén, s tudja, hogy az éneknek és a szavaknak teremtő erejük van. Lovász Irén művészi pályája mellett egyetemi docens, tudományos munkáiban néprajztudománnyal, antropológiával, kommunikációelmélettel és művészetterápiával is foglalkozik. Munkáinak elolvasása segít megfejteni a kódot, amely közelebb visz művészi előadásainak értelmezéséhez. *Szagrális kommunikáció* című monográfiája sokat elárul az ősök szavait és tudását közvetítő előadóművész szerepéről is. A könyvben megfogalmazott gondolat, miszerint a különböző művészeti ágak, irodalom és zene gyökere közös, a koncertnek is üzenete. Weöres Sándor két verse ad keretet az előadásnak. *Az Ének a határtalanról* című zene és költészet, képei pedig az ember és a természet elválaszthatatlanságát jelzik. Művész és transzcendens kapcsolatáról Lovász Irén templomi koncertjei árulnak el legtöbbit.

Lovász Irén és művésztársai tudják, hogy létezik népek és kultúrák feletti kommunikáció, s hogy ennek legjobb eszköze a zene. A Művészetek Palotájában és a párkányi koncerten ráadásul megszólalt virágének, moldvai csángó népdal és hullámzó, gyönyörű, katalán zene, s ezzel kívántak jó éjszakát a nézőknek. Lovász Irén épp olyan magától értődő természetességgel tudja előadni a török virágéneket a MÜPA vagy a párkányi kultúrház színpadán, mint a lapp joikut a Kínai Nagy Falon állva, amikor kínai zenetanárokat tanított magyar népdalokra és a Kodály-módszerre. A népzene segítségével szabadon képes szárnyalni, mint a madár. A legkülönbözőbb kultúrák és korok között ível zenéjével és hangjával határtalanul, de a saját mantrájának szavait idézve: mindig a gyökerektől indul, amelyek „erősen és biztosan tartanak a szélben”. És minden nagy ívű, zenei kaland és utazás után hazatér „vissza le a földre”. Ehhez remek útítársakra talált két kiváló zenésztársában. ♣